

About good doctor (oral text)

Хуарз дохтури туххæй (устный текст)

О хорошем докторе (устный текст)

Recorded in Akhsaw village, North Ossetia, in 2008 from Volodka Buzoev (permanent resident of Akhsaw village, 70-80 years old).

Бузоти Вæлотька, Ахсау 2008

Записано в селе Ахсау, Северная Осетия, в 2008 г. у Володьки Бузоева (постоянный житель с. Ахсав, 70-80 лет)

Recorded by Arseniy Vydrin and Julia Mazurova. Interlinearized by Oleg Belyaev and Arseniy Vydrin.

Записывали Арсений Выдрин и Юлия Мазурова. Глоссировал Олег Беляев и Арсений Выдрин.

1.1 Адтайуонцæ адæн , гъе уæд адæм нæбал байзадайдæ
адтайуонцæ адæн гъе уæд адæм нæ- =бал ба- йзад -айдæ
адтайонцæ адæм гъе уæд₁ адæм нæ- =бал ба- йзад -айдæ
be.CNTRF.3PL people so then people NEG =any more PREF stay CNTRF.3SG

There were people before and now there is nobody any more.

1.2 Гъе нур мин рæстæг ку адтайдæ , фæццайанæ
гъе нур мин рæстæг ку адтайдæ фæц- цæ -йанæ
гъе нур мин₁ рæстæг ку адтайдæ фæ- цæ -ианæ
so now 1SG.ENCL.DAT time when be.CNTRF.3SG PREF go OPT.1PL

уæ хæцца ма гъе уæртетæ фæййинун кæнинæ
у хæцца ма гъе уæртетæ фæй- йин -ун кæн -инæ
у хæцца ма₁ гъе уæртетæ фæ- уин₂ -ун₂ кæн -инæ
2PL.ENCL.GEN together NEG so over.here PREF see INF do OPT.1SG

уобæйттæ , уобæйттæ дигоронау , уруссагау ба склеп
уобæй -тт -æ уобæй -тт -æ дигорон -ау урусс -аг -ау ба
уобай -т -æ₁ уобай -т -æ₁ дигорон -ау урус -аг -ау ба
tomb PL NOM tomb PL NOM digor EQU russian SUFF EQU CONTR

If I had time now, we would go there together and I would show you the tombs, wobaytta in Digor, sklep in Russian.

1.3 Ма сæ тæккæ ' дзагæй лæуунцæ адæми '
ма сæ тæккæ дзаг -æй лæу -унцæ адæм -и
ма₂ сæ₃ тæккæ идзаг -æй лæу -унцæ адæм -и₁
and 3PL.ENCL.GEN exactly full ABL stand PRS.3PL people GEN

стгугæй
стгу -т -æй
истæг -т -æй
bone PL ABL

And they are there full of human bones.

1.4 Сæ тæккæ ' дзагæй
сæ тæккæ дзаг -æй
сæ₂ тæккæ идзаг -æй
POSS.3PL exactly full ABL

They are full of them.

1.5 Гье уотæ .

гье уотæ
гье уотæ
so so

So.

2.1 Нур ба дохтур ес , алкаед ес .

нур ба дохтур ес алкаед ес
нур ба дохтир ес₁ алкаед ес₁
now CONTR doctor EXT always EXT

Now there are doctors, always there are.

2.2 Дæлæ нæмæ гье нури идими дохтуртæ ес

дæлæ нæмæ гье нур -и иди -м -и дохтур -т -æ ес
далæ нæмæ гье нур -и₂ иди -и₂ дохтир -т -æ₁ ес₁
down.over.there 1PL.ENCL.ALL so now INESS HES INESS doctor PL NOM EXT

мæнæ Мæцуги .

мæнæ Мæцут -и
мæнæ Мæцут -и₂

there,that.is Matsuta INESS

We have doctors now in that, in Matsuta.

2.3 Ма имæ нидздзорæ телефонæй , ма дæ

ма имæ нидз- дзор -æ телефон -æй ма дæ
ма₂ имæ ни- дзор -æ₂ телефон -æй ма₂ дæ₃
and 3SG.ENCL.ALL PREF speak IMP.2SG telephone ABL and POSS.2SG

сæрмæ дæр æрбалæудзæнæнцæ дохтуртæ уайтæккæ .

сæр -мæ дæр æрба- лæу -дзæнæнцæ дохтур -т -æ уайтæккæ
сæр -мæ дæр æрба- лæу -дзæнæнцæ дохтир -т -æ₁ уайтæккæ
head ALL FOC PREF stand FUT.3PL doctor PL NOM at.once

Call him by phone and immediately the doctors appear (lit. stand) near you.

2.4 Ма мæлун уой бæрцæ нæ уадзунцæ адæни .

ма мæл -ун уой бæрцæ нæ уадз -унцæ адæн -и
ма₂ мæл -ун₂ уой₃ бæрцæ нæ₂ уадз -унцæ адæм -и₁
and die INF he,she.GEN amount NEG permit,let.go,keep PRS.3PL people GEN

And they save lives of so many people.

2.5 Гье уотæ .

гье уотæ
гье уотæ
so so

So.

3.1 Иди нæма адтæй еци дзамани .

иди нæма адтæй еци дзаман -и
иди нæма адтæй еци дзаман -и₂
HES not.yet be.PST.3SG that.DEM time INESS

That time there were no doctors.

Possibly "гье дзи нæма адтæй" 'they still didn't appear'

3.2 Саститæ ма иуæхститæ дохтуртæ , " костеправили как

саст -ит -æ ма иуæхст -ит -æ дохтур -т -æ
саст₂ -т -æ₁ ма₂ иуæхст -т -æ₁ дохтир -т -æ₁
fracture PL NOM and dislocation PL NOM doctor PL NOM

по-вашему "	дигоронау	ба	саст	ма	иуæхсти	дохтур	махæн
	дигорон -ау	ба	саст -и	ма	иуæхст -и	дохтур	махæн
	дигорон -ау	ба	саст ₂ -и ₁	ма ₂	иуæхст -и ₁	дохтир	махæн
	digor EQU	CONTR	fracture GEN	and	dislocation GEN	doctor	we.DAT

нæхе	муггæгмæ	дтæй
нæхе	муггæг	-мæ дтæй
нæхе ₃	муггæг	-мæ адтæй
POSS.REFL.1PL	clan, tribe, surname	ALL be.PST.3SG

The doctor of fractures and dislocations, "kostopravili" in your language, in Digor - doctor of fracture and dislocation always was from your own clan.

In the first part of the sentence the agreement with дохтур is by number, in the second part - there is the genitive construction.

3.3	Ма	гъе	еци	гъуддаги	нури	профессортæй
	ма	гъе	еци	гъуддаг -и	нур -и	профессор -т -æй
	ма ₂	гъе	еци	гъуддаг -и ₂	нур -и ₁	профессор -т -æй
	and	so	that.DEM	affair,event INESS	now GEN	professor PL ABL

хъулайдæр	адтæй
хъулай -дæр	адтæй
хъулай -дæр ₂	адтæй
adept, able	COMPAR be.PST.3SG

In this he was better than today's professors.

3.4	Мæ	мæлун	нæ	уахта	неке
	мæ	мæл -ун	нæ	уахт -а	неке
	мæ ₁	мæл -ун ₂	нæ ₂	уахт -а ₁	неке
	1SG.ENCL.GEN	die INF	NEG	permit,let.go,keep PST.TR.3SG	nobody.GEN

рауахта

ра-	уахт	-а
ра-	уахт	-а ₁

PREF permit,let.go,keep PST.TR.3SG

He didn't let me die, he didn't let anyone die.

Note the use of the pronoun enclitic at the beginning of the sentence.

3.5	Æ	къох	кæмæн	басæттидæ	кæмæн	феуæхсидæ
	æ	къох	кæмæн	ба- сæтт -идæ	кæмæн	фе- уæхс -идæ
	æ ₂	къох	кæмæн	ба- сæтт -идæ	кæмæн	фæ- иуæхс -идæ
	POSS.3SG	hand	who.DAT	PREF break OPT.3SG	who.DAT	PREF dislocate OPT.3SG

е	уони	дзæбæх	кодта
е	уони	дзæбæх	код -т -а
е ₁	уони ₂	дзæбæх	код -т -а ₁

he,she they.GEN healthy do TR PST.TR.3SG

If someone broke his arm, dislocated his arm, he treated them.

3.6	Ма	неке	рауахта	рамæлун	неке
	ма	неке	ра- уахт -а	ра- мæл -ун	неке
	ма ₂	неке	ра- уахт -а ₁	ра- мæл -ун ₂	неке
	and	nobody.GEN	PREF permit,let.go,keep PST.TR.3SG	PREF die INF	nobody.GEN

And he didn't let anyone die.

4.1 **Гье нур е ку рамардæй** , **еци лæг** ,
 гье нур е ку ра- мард -æй еци лæг
 гье нур е₁ ку ра- мард₂ -æй еци лæг
 so now he,she when PREF die PST.INTR.3SG that.DEM man
мæхе рæстæги рамардæй , **сорок шестой готи** .
 мæхе рæстæг -и ра- мард -æй гот -и
 мæхе₃ рæстæг -и₂ ра- мард₂ -æй -и₂
 POSS.REFL.1SG time INESS PREF die PST.INTR.3SG INESS
 So now, when he has died, this man, he died in my time, in forty sixth.

4.2 **Ма гье ку рамардæй** , **уæдта æ фурт**
 ма гье ку ра- мард -æй уæдта æ фурт
 ма₂ гье ку ра- мард₂ -æй уæдта₁ æ₂ фурт
 and so when PREF die PST.INTR.3SG after POSS.3SG son
райдæдта еци куст кæнун .
 ра- йдæд -т -а еци куст кæн -ун
 ра- идæд -т -а₁ еци куст₁ кæн -ун₂
 PREF begin TR PST.TR.3SG that.DEM work do INF
 And so, when he died, his son began to do this work.

4.3 **Ма е бабæй дæндæгутæ ласун райдæдта ку**
 ма е бабæй дæндæгу -т -æ лас -ун ра- йдæд -т -а ку
 ма₂ е₁ бабæй дæндаг -т -æ₁ лас -ун₂ ра- идæд -т -а₁ ку
 and he,she and, but tooth PL NOM drag INF PREF begin TR PST.TR.3SG when
багъæуидæ гье уой .
 ба- гъæу -идæ гье уой
 ба- гъæ -идæ гье уой₃
 PREF be necessary OPT.3SG so he,she.GEN
 He even started to pull out teeth when it was necessary.

4.4 **Удта састгæ-иуæхстгæ дзæбæх кодта** .
 уæдта саст -т -æ - иуæхст -т -æ дзæбæх код -т -а
 уæдта₂ саст₂ -т -æ₁ иуæхст -т -æ₁ дзæбæх код -т -а₁
 besides fracture PL NOM dislocation PL NOM healthy do TR PST.TR.3SG
 In addition he treated fractures and dislocations

5.1 **Е ку рамардæй** , **еци лæг æ фурт** ,
 е ку ра- мард -æй еци лæг æ фурт
 е₁ ку ра- мард₂ -æй еци лæг æ₂ фурт
 he,she when PREF die PST.INTR.3SG that.DEM man POSS.3SG son
нур бабæй уомæн ба фондз фурти , **ма фондз фуртемæй дæр**
 нур бабæй уомæн ба фондз фурт -и ма фондз фурт -емæй дæр
 нур бабæй уомæн ба фондз фурт -и₁ ма₂ фондз фурт -емæй дæр
 now again he,she.DAT CONTR five son GEN and five son ABL.PRN FOC
дууæ еци куст кæнунцæ .
 дуу -æ еци куст кæн -унцæ
 дуу -æ₁ еци куст₂ кæн -унцæ
 two NOM that.DEM work, job do PRS.3PL
 When he died, that man, his son, he had five sons, and from the five sons two are making this work.

5.2	Саст	ма	иуæхсти		дохтуртæ		сæ	дууæ	
	саст	-и	ма	иуæхст	-и	дохтур	-т -æ	сæ	дуу -æ
	саст ₂	-и ₁	ма ₂	иуæхст	-и ₁	дохтир	-т -æ ₁	сæ ₄	дуу -æ ₁
	fracture	GEN	and	dislocation	GEN	doctor	PL NOM	3PL.ENCL.ABL	two NOM

дæр .

дæр

дæр

FOC

Bonesetters, they are two.

5.3	Дигоронау	е	гъе	уотæ	хуннуй	:	фиди	лæги			
	дигорон	-ау	е	гъе	уотæ	хунн	-уй	фид	-и	лæг	-и
	дигорон	-ау	е ₁	гъе	уотæ	хунн	-уй	фид	-и ₁	лæг	-и ₁
	digor	EQU	he,she	so	so	be.called	PRS.3SG	father	GEN	man	GEN
	гъæдæ	,	мæрдтæмæ		нæ	цæуй		изайуй		дæр	
	гъæд	-æ	мæрд	-т	-æмæ	нæ	цæу	-й	изай	-уй	дæр
	гъæд	-æ ₁	мæрд ₁	-т	-мæ	нæ ₂	цæ	-уй	изай	-уй	дæр
	forest	NOM	dead, dead body	PL	ALL	NEG	go	PRS.3SG	stay	PRS.3SG	FOC

æ фæсте .

æ фæсте

æ₂ фæсте

POSS.3SG behind

There is a proverb in Digor: The forest of the father's son doesn't die, it stays behind him.

5.4	Иди	ка	'	й		пъæтомство		уонаен		ма	кæнунцæ	еци
	иди	ка		æй		пъæтомство		уонаен		ма	кæн -унцæ	еци
	иди	ка		æй ₁				уонаен		ма ₂	кæн -унцæ	еци
	HES	who		be.PRS.3SG				they.DAT		and	do	PRS.3PL that.DEM

куст нур дæр гъе етæ .

куст нур дæр гъе етæ

куст₂ нур дæр гъе етæ

work, job now FOC so they,those

Thingamajig, descendants, to them, and they do that work now, those.

6.1	Ма	уæддæр	е	дæр	хуарз	дохтур	адтæй	уал	,	операци		
	ма	уæддæр	е	дæр	хуарз	дохтур	адтæй	уал		операци		
	ма ₂	уæддæр	е ₁	дæр	хуарз	дохтир	адтæй	уал		операци		
	and	nevertheless	he,she	FOC	good	doctor	be.PST.3SG	so.much		operation		
кæнун	æ	бон		надтæй				нур	ба	зæрдæ	дæр	
кæн -ун	æ	бон		н- адтæй				нур	ба	зæрд -æ	дæр	
кæн -ун ₂	æ ₂	бон ₃		нæ- адтæй				нур	ба	зæрд -æ ₁	дæр	
do	INF	POSS.3SG	possibility	NEG	be.PST.3SG			now	CONTR	heart	NOM	FOC
операци	кæнунцæ		сæр	дæр		алкæд	дæр					
операци	кæн -унцæ		сæр	дæр		алкæд	дæр					
операци	кæн -унцæ		сæр	дæр		алкæд	дæр					
operation	do	PRS.3PL	head	FOC		always	FOC					

However, he was such a good doctor, he couldn't perform operations, and now they operate for heart and on head, always.

6.2 Гье уотитæ хабæрттæ .

гье уотитæ хабæр -тт -æ
 гье уотитæ хабар -т -æ₁
 so so.PL event,affair PL NOM

That's just the way it is.

Note the agreement by number уотæ vs уотитæ.

6.3 Гье уотитæ .

гье уотитæ
 гье уотитæ
 so so.PL

So

6.4 Нурмæ	цæбæл	фæрсетæ	ба	,	фæрсетæ	ма	ес
нур -мæ	цæбæл	фæрс -етæ	ба		фæрс -етæ	ма	ес
нур -мæ	цæбæл	фæрс -етæ	ба		фæрс -етæ	ма ₂	ес ₁
now ALL	what.SUPER	ask PRS.2PL	CONTR		ask PRS.2PL	and	EXT

дæбæл .

дæбæл

дæбæл

2SG.ENCL.SUPER

Now, whatever you ask, you ask and it appears (someone to help you).